Ulkoasiainvaliokunnan lausunto UaVL 5/2017 vp VNS 1/2017 vp

Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti

Tiedoksi tulevaisuusvaliokunnalle

Kehityspoliittisen toimikunnan sihteeristön lisäys UaV:n lausuntoon

Aihe: Lausunnon politiikkajohdonmukaisuutta koskeva osuus

Pidämme erittäin myönteisenä, että ulkoasiainvaliokunta painottaa lausunnossaan politiikkajohdonmukaisuutta Agenda2030 toimeenpanossa. Eri politiikkalohkoilla tehtävät päätökset vaikuttavat merkittävästi kestävän kehityksen tavoitteiden kokonaisvaltaiseen saavuttamiseen sekä Suomessa että maailmalla, aivan kuten UaV:n lausunnossa todetaan.

Toimin kehityspoliittisen toimikunnan pääsihteerinä sekä koordinaatioverkoston että kestävän kehityksen toimikunnan pysyvänä asiantuntijajäsenenä, joihin tekstissä viitataan. Siksi pyytäisin tulevaisuusvaliokunta kiinnittämään huomiota seuraaviin Agenda2030 toimeenpanon ja erityisesti sen kansainväliseen ulottuvuuteen liittyviin seikkoihin:

"Valiokunta korostaa kestävän kehityksen tavoitteiden näkemistä Suomen sekä kansallisen että kansainvälisen tason toiminnan kattavana kokonaisuutena ja niiden saavuttamisen edellyttävän Suomelta entistä suurempaa panostusta politiikkajohdonmukaisuuteen. Valiokunta pitää myönteisenä, että vastuu Agenda2030:n kansallisen toimeenpanon koordinaatiosta sekä kansallisen kestävän kehityksen politiikan tuesta on aiemman ministeriövetoisuuden sijaan valtioneuvoston kansliassa olevalla koordinaatiosihteeristöllä."

- On erittäin myönteistä, että Suomella yksi kansallinen kestävän kehityksen toimeenpanosuunnitelma, joka yhdistää sekä Suomen kansalliset että kansainväliset toimet ja tuo Suomen kehitysyhteistyön ja -politiikan mukaan tähän kokonaisuuteen. Myös toimeenpanon koordinaation keskittäminen VNK:n kansliaan antaa hyvät lähtökohdat eri hallinnonalat yhdistävään yhteistyöhön. **Onnistunut toimeenpano vaatii kuitenkin tuekseen toimia, joita lausunnossa ei ole otettu huomioon.**

- Nykyinen koordinaatiosihteeristö koostuu kolmesta virkamiehestä, joista vain yksi työskentelee päätoimisesti Agenda2030 toimeenpanon parissa. Tarkoituksenmukaisen toimeenpanon kannalta on oleellista, että VNK:n henkilöstöresurssia vahvistetaan.

- Koordinaatiosihteeristön tehtävänä on nimensä mukaisesti koordinoida Agenda2030 toimeenpanevien hallinnonalojen toimintaa. Toiminnan pääsisältö ja sen oikeutus tulee edelleen vastuuministeriöiltä itseltään. Siksi on erittäin tärkeää, että **ministeriöiden omistajuutta kestävän kehityksen toimeenpanossa vahvistetaan jatkuvasti kaikilla tasoilla. Agenda2030 on sisällytettävä ministeriöiden strategisiin tavoitteisiin ja TTS-suunnitelmiin sekä**

kansainväliseen profiiliin, jotta kestävän kehityksen tavoitteet voidaan selonteon mukaisesti toteuttaa.

- Nykyisen VNK:n koordinoiman eri hallinnonalojen koordinaatioverkoston jäsenet koostuvat tahoista, jotka ovat aiemmin vastanneet Suomen kansallisten kestävän kehitykseen liittyvistä toimista, kun taas kehityspoliittiset kysymykset tulevat heille uutena. Lisäksi **koordinaatioverkoston nykyisestä kokoonpanosta puuttuu kestävän kehityksen kannalta muutama avainministeriö, kuten valtionvarainministeriö ja oikeusministeriö.** Suomen ulkoasiainministeriö edustautuu verkostossa lähinnä YK-yksikön ja kv. ympäristöasioiden vastuuyksiköiden kautta. Näen, että **johdonmukaisuuden edistämiseksi koordinaatioverkostoa tulisi laajentaa kehityspolitiikan, taloudellisten ulkosuhteiden ja ulkosuhteiden edustajilla**. **Lisäksi UM:n sisäistä koordinaatiota ja tiedonvaihtoa on vahvistettava sekä asetettava yhteisiä, konkreettisia tavoitteita selonteon mukaisesti.**

"Samalla valiokunta kiinnittää huomion siihen, että erityisesti politiikkajohdonmukaisuuden globaali ulottuvuus jää selonteossa pitkälti lähinnä Suomen kehityspolitiikan kautta toteuttavan toiminnan varaan, vaikka on selvää, että esimerkiksi verotukseen, kauppaan, maatalouteen ja ympäristöön liittyvillä päätöksillä on merkittäviä suoria tai epäsuoria globaaleja kehitysvaikutuksia. Valiokunta pitääkin keskeisen tärkeänä, että Agenda2030:n toimeenpanovaiheessa valtioneuvostossa kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri politiikkalohkojen toiminnan globaaleihin vaikutuksiin ja niiden keskinäiseen koherenssiin.

- **Kehityspoliittinen toimikunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että käytännössä panostus politiikkajohdonmukaisuuteen kehityspolitiikan näkökulmasta on itse asiassa vähentynyt, vaikka sen tulisi olla päinvastoin**. UM:ssä asian äärellä työskentelee vain yksi virkamies muiden tehtävien ohella. Viime hallituskaudella perustettu ministeriöiden välinen johdonmukaisuusverkosto ei ole kokoontunut tämän hallituskauden aikana. Myöskään ulkoministeriön sisäistä politiikkajohdonmukaisuutta edistävät työryhmät, kuten kauppa ja kehitys tai verotus ja kehitys – työryhmät eivät ole kokoontuneet. Syyksi on esitetty kiristyneet henkilöstöresurssit ja depriorisointi. Ongelma kertautuu myös EU-tason vaikuttamisessa, jota UaV painottaa.

"Myös kestävän kehityksen toimikunnalla samoin kuin kehityspoliittisella toimikunnalla on tärkeä rooli johdonmukaisuuden korostamisessa ja seuraamisessa sen toteutumisen varmistamiseksi. "

- Politiikkajohdonmukaisuuden seuranta ja tietoisuuden lisääminen on keskeinen osa kummankin toimikunnan työtä. Pyytäisimme kuitenkin kiinnittämään huomiota, että päätöksenteko ja toimeenpano tapahtuvat ministeriöissä. Siksi toivoisimme, että **ministeriöiden roolia kansallisen toimeenpanon toteuttajina korostettaisiin myös valiokunnan mietinnössä.**

- Kestävän kehityksen Agenda2030 toimeenpanon seurannan kannalta merkittävä haaste on myös se, että kansallisten tavoitteiden osalta Suomella on selkeä visio kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen muodossa vuoteen 2050 saakka. **Kehityspolitiikan selonteon sykli rajoittuu kerrallaan yhteen hallituskauteen.** Epäsuhta vaikeuttaa esimerkiksi seurantajärjestelmien kehittämistä.